

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Ida Marén
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-06-01

1 (6)

2017/SN 0114 003

Socialnämnden

Reviderade riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

1. Reviderade riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreomsorgen antas.
2. Reviderade riktlinjer tillämpas från och med den 1 september 2017.

Socialförvaltningen

Magnus Lublin
Förvaltningschef

Gunny Bäckström
Stabschef

Sammanfattning

Befintliga riktlinjer inom socialtjänstens äldreomsorg fastställdes av socialnämnden den 15 december 2010¹ och reviderades senast den 30 januari 2013², med anledning av ett tillägg i socialtjänstlagen (SoL) gällande parboende.

---

¹ § 1101

² § 1003

Ett förslag till reviderade riktlinjer inom socialtjänstens äldreomsorg har nu arbetats fram, huvudsakligen utifrån att det inom verksamhetsområdet tillkommit ny lagstiftning samt att föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen har ändrats. Ett annat syfte med revideringen har varit att tydliggöra kriterier för-, och intentionen bakom olika insatser. Därutöver har riktlinjerna fått en tydligare struktur.

Kommunala pensionärsrådet har fått del av förslag till reviderade riktlinjer inom äldreomsorgen.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden antar reviderade riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreomsorgen.

Beskrivning av ärendet

Riktlinjerna för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen inom äldreomsorgen fastställs av socialnämnden och är ett styrdokument främst riktat till handläggare som utreder och fattar delegationsbeslut om bistånd inom omsorgen om äldre. Syftet med riktlinjerna är att de ska verka som vägledning i handläggarens arbete med rättssäker utredning, behovsbedömning och beslutsfattande samt uppföljning av insatser.

Riktlinjerna är ett komplement till gällande lagstiftning och andra övergripande dokument och regelverk inom området och innebär inte någon inskränkning i förhållande till dessa. Riktlinjerna innebär inte någon begränsning av den enskildes möjligheter att få sin ansökan individuellt prövad. Beslut ska fattas utifrån den enskildes individuella behov.

Nu gällande riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen fastställdes av socialnämnden den 15 december 2010, § 1101 och reviderades senast den 30 januari 2013, § 1003, med anledning av ett tillägg i socialtjänstlagen gällande parboende.

Riktlinjerna har nu uppdaterats bland annat utifrån ny lagstiftning på området samt nya föreskrifter, allmänna råd samt handböcker från Socialstyrelsen inom

verksamhetsområdet. Riktlinjerna har också getts en tydligare struktur för att göra det lättare att hitta information.

Utöver de förändringar som sammanfattas nedan förekommer mindre justeringar som avser att förtydliga och förbättra riktlinjerna utan att förändra deras nuvarande innebörd.

Ny lagstiftning och nya föreskrifter

- Ett avsnitt om förvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) har lagts till. (Se punkt 2.2.2)
- Ett avsnitt om lex Sarah har lagts till, utifrån de bestämmelser som trädde i kraft den 1 juli 2011. Detta framgår av 14 kap. 3 § socialtjänstlagen samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om lex Sarah. (Se punkt 2.2.4)
- Den nationella värdegrunden för äldreomsorgen som har sin utgångspunkt i bestämmelser som skrevs in i socialtjänstlagen den 1 januari 2011, utgör ett eget avsnitt i de reviderade riktlinjerna. Bestämmelsen tydliggör äldre personers ökade möjligheter till inflytande vid genomförandet av socialtjänstens insatser. I avsnittet nämns även Tyresö kommuns lokala värdighetsgarantier. (Se punkt 2.3)
- Kommunen kan söka ersättning från Migrationsverket för nyanlända personer som på grund av ålderdom, sjukdom eller funktionshinder behöver särskilt boende för service och omvårdnad eller stöd och hjälp i boendet, till exempel hemtjänst eller anhörigvård. Detta regleras i förordning SFS 2010:1122 om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar och beskrivs kort i avsnitt om Migrationsverkets ansvar (se punkt 2.5.4).
- 2014 publicerades Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Föreskrifterna beskriver de olika delarna i

handläggningsprocessen från att en ansökan kommer in tills att ett beslut fattas och tydliggör vad varje moment ska innehålla. Bland annat förtydligas vikten av uppföljning och dokumentation generellt samt betydelsen av att inhämta och dokumentera samtycke från den enskilde när information tillförs ärendet från annan part. (Se punkt 3)

- Den 1 maj 2011 infördes nya regler i SoL (och LSS) om ansvarsfördelning mellan vistelsekommun och bosättningskommun. Av Socialstyrelsens meddelandeblad nummer 3/2011³ framgår hur reglerna ska tillämpas, vilket sammanfattas i riktlinjerna. (Se punkterna 4.4 och 4.5)
- Om EU-medborgare och andra utländska medborgares rätt till bistånd handlar punkt 4.6. Avsnittet utgår ifrån Socialstyrelsens vägledning om rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området som publicerades 2014.

Nya enhetliga begrepp

I syfte att anpassa språkbruket till Socialstyrelsens termbank samt för att eftersträva ett enhetligt språk inom myndigheten har vissa begrepp uppdaterats. Till exempel har korttidsvård ersatts av korttidsplats och dagvård ersatts av dagverksamhet.

Samverkan, äldre med särskilda behov och särskilt utsatta grupper

- Avsnitt om samverkan har tillkommit som bland annat betonar vikten av att uppmärksamma behov av samverkan med andra myndigheter och aktörer, men även mellan enheter och förvaltningar i kommunen när den enskilde har behov av olika typer av stöd och insatser från flera. Ett stycke handlar om skyldigheten att upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när den enskilde har behov av insatser både från hälso- och sjukvård och från socialtjänst. (Se punkterna 2.5 och 3.9.1)
- Att uppmärksamma äldre med särskilda behov och särskilt utsatta grupper (bl. a. äldre med psykisk ohälsa) samt vikten av att

---

³ Reviderat i maj 2013

uppmärksamma våld i nära relationer inom äldreomsorg ingår i riktlinjerna. (Se punkt 2.2.3 och 2.6)

Insatser

- Stöd i ordinärt boende, insatser under omvårdnad och service har förtydligats. Syftet är att ge mer vägledning i handläggningen. Förväntningen är att bedömningen i ärendehanteringens blir mer lika vilket ökar rättssäkerheten. Den enskilde får också bättre insyn i vad som kan förväntas av äldreomsorgen. (Se punkt 5)
- Mot bakgrund av att samtliga trygghetslarm nu ska föregås av biståndsbedömning, utredning och beslut enligt 4 kap. 1 § SoL har kriterier för trygghetslarm utformats. Syftet är att tydliggöra vem som kan ha rätt till trygghetslarm och att säkerställa en rättssäker bedömning. (Se punkt 5.3)
- Förslag att avlösning kan ges även utanför hemmet. Idag ges avlösning i den enskildes hem så att den som vårdar kan utföra ärenden/aktiviteter utanför hemmet. Förslaget innebär att avlösning kan ges även utanför hemmet medan den som vårdar kan vistas i hemmet, vilket ger den anhörige lite mer frihet. (Se punkt 5.6)
- Kriterierna för korttidsplats har utvecklats och förtydligats. (Se punkt 5.8)
- Förslag att alla par i Tyresö som vill bo ihop, oavsett om paret tidigare sammanbott eller inte, ska få möjlighet till det på samma villkor. Att ta bort kravet på tidigare sammanboende innebär en större frihet för den enskilde då fler kan få möjlighet till parboende. (Se punkt 6.2)
- Förslag att omvårdnadsbidraget ska kunna kombineras med serviceinsatser, d.v.s. den enskilde kan ha hjälp med exempelvis städning eller matdistribution och ändå uppfylla kriterierna för omvårdnadsbidrag om en anhörig eller närstående utför omvårdnad minst fem timmar om dagen. Det förtydligas också att den enskilde kan ha ett kontinuerligt behov av tillsyn eller kan inte lämnas ensam.

I dagsläget kan omvårdnadsbidrag inte kombineras med hemtjänst, varken service- eller omvårdnadsinsatser. (Se punkt 7.1.1)

Konsekvenser av förslag till reviderade riktlinjer

Gemensamt för de tre förslagen till ändringar när det avser insatser är att den enskilde ges en större frihet i utbud och genomförande.

Förslaget att omvårdnadsbidraget ska kunna kombineras med serviceinsatser och förslaget att ge möjlighet till avlösning inte enbart i, utan även utanför hemmet, innebär en större frihet både för den enskilde och för den som vårdar.

Idag är det cirka 25 personer som har omvårdnadsbidrag. Det är oklart om de som idag får bidraget kommer att vilja ansöka om serviceinsatser, likaså om flera kommer att ansöka om omvårdnadsbidrag om det går att kombinera med serviceinsatser. Detta får dock ställas mot effekten av den avlastning det ger den anhörige som vårdar en äldre person i hemmet och möjligheten för den enskilde att kunna bo kvar längre i sitt ordinarie boende.

Att ta bort kravet på tidigare sammanboende för rätt till parboende öppnar upp för flera att bo tillsammans även om den ena personen i paret flyttar till ett vård- och omsorgsboende för äldre. Idag är det två personer i Tyresö som har biståndsbeslut om parboende. Förslaget förväntas inte vara kostnadsdrivande.